

P A S T Ý Ř S K Ý O K R U Ž N Í L I S T
P R V N Í H O B I S K U P A J E R U S A L E M S K É H O

LIST SV. JAKUBA

Š I R Š Í M K R U H Ů M Z O R I G I N Á L U P Ř E L O Ž I L,
R Y T M I C K Y R O Z Č L E N I L A V Y L O Ž I L

Dr. JAN HEJČL

**IMPRIMATUR NR. 15702. OLOMUCII,
DIE 3. SEPTEMBRIS 1931. JOSEPHUS
VYVLEČKA, PRAESES A. E. CONSISTORII**

LIST SVATÉHO JAKUBA

ÚVOD

SPISOVATEL LISTU

byl jistě křesťan ze židovstva (= židokřesťan).

Židovský jeho původ jest uznán všeobecně; dokazuje jej způsob, jak myslí a mluví. Celý list jest ozvěna bible S. z. a židovské katechese. Pohan nemohl by nazývati Abrahama „otcem naším“ (ὁ πατήρ ἡμῶν) 2, 21. — Nazýváje Boha „Otcem“ (1, 27; 3, 9) nerozumí tím podle mluvy novozákonné prvou božskou osobu rozdílnou od Syna, nýbrž jediného Boha podle starého židovského názoru. Praktický směr listu nasvědčuje tomu, že jej psal žid palestinský, jenž neznal mnoho spekulace řecké. Obrazy z moře (1, 6), tedy ze země nedaleko oceánu, obrazy z trávy, spálené žárem slunečným (1, 10), obraz rolníka, dychtivě čekajícího na raný i pozdní déšť (5, 7), vedou čtenáře do Palestiny.¹⁾ Židovský ráz listu vyniká tolik, že již Luther a po něm zejména Massebleau a Spitta²⁾ popírali křesťanský jeho původ tvrdíce, že jej napsal v I století před Kristem nějaký žid pro židy. Náhled tento zůstal však osamocen a dnes jest již venkoncem opuštěn³⁾.

Dnes biblickoliterární kritika svorně uznává, že Jak jest dílo křesťanské. Vždyť: a) připomíná, že čtenáři obdrželi slovo, jež „může spasiti duše jejich“ (1, 21), že, „mají dokonalý zákon svobody“, t. j. učení evangelia (1, 25), a že budou „podle něho souzeni“ (2, 12); přivádí jim na mysl, že „byli zplozeni“ (či znovuzrozeni) „slovem pravdy“ (1, 18), že „bylo nad nimi vzýváno krásné jméno“ (2, 7), t. j. že byli pokřtěni ve jméno Ježíše Krista, a zasvětivše se mu a všedše s ním tak ve spojení stali se údry duchovního

těla jeho, církve; upozorňuje, že „č h u d ý m á s e h o n o s í t i s v o j í v z n e š e n o s t í“ (1, 9), onou totiž, které se mu dostalo v Kristu tím, že uvěřiv a přijav křest, stal se údem duchovního těla Kristova, přijatým dítkem Božím a dědicem věčné spásy; b) předpokládá u nich známost výpovědí Kristových, (zaznamenaných v evangeliích), zejména slov z jeho řeči horské, o poslouchání a konání slov Páně (1, 22n srv s Mt 7, 24), o přísaze (5, 12. srv s Mt 5, 34-37), o království, které jest pro chudé (2, 5. srv s Mt 5, 3; Lk 6, 20); c) vyzývá čtenáře, aby trpělivě očekávali (druhý) příchod Páně (5, 7), v nemoci pak aby povolali „kněží církve, kteří by se modlili nad nimi mažíce je olejem ve jménu Páně (5, 14)“ 4).

Proti souhlasnému znění všech rukopisů starých, v nichž se nám Jak dochoval, nelze slova 1, 1. „ a P á n a J e ž í š e K r i s t a “ (= καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ) a 2; 1. „ n a š e h o J e ž í š e K r i s t a “ (= ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ) pokládati za pozdější křesťanskou vložku.

K původnímu znění patří celá věta, kterou se nám spisovatel představuje: „Jakob (Ἰάκωβος), služebník Boha a Pána Ježíše Krista“. (1, 1).

Není, proč bychom se domnívali, že jméno Jakub je p s e u d o n y m , jež prý si spisovatel osvojil, aby jím dodal své práci autority Jakuba, „bratra Páně“. Autor nejmenuje se přece 1, 1. sebevědomě „bratrem Páně“, nýbrž pokorně „s l u ž e b n í k e m P á n ě“; v listě celém není nikde ani stínu snahy krýti se cizí vážností, vlivem „ b r a t r a P á n ě “ 5).

Není dokázáno, že Jakub, jenž 2, 14-26. zdůrazňuje tolik nutnost dobrých skutků, měl na mysli nauku sv. Pavla o tom, kterak dochází člověk ospravedlnění, a že tedy list Jak byl napsán teprve po listech Pavlových, zejména, po listu Řím, napsaném r. 58. a po listu Galat 6). Rovněž není zjištěna literární příbuznost Jak s 1 Petr; kdyby pak bylo ji uznati, nezávisel by Jak na 1 Petr, nýbrž

naopak 1 Petr vážil z Jak 7). Podobně souditi jest o poměru 1 listu sv. Klimenta Římského, Pastýře Hermova a Justina k Jak 8).

List Jak předpokládá u čtenářů prvotný stav, jaký byl zejména v Jerusalemě před sněmem apoštolským, kdy se církve skládala výhradně neb aspoň popředně z obrácených židů. Křesťané shromažďovali se ještě v synagogách (2, 2). Otázky, jež naplňovaly starostmi mysl křesťanů krátce před sněmem apoštolským, o závaznosti obřízky a ostatních obřadů mojžíšských, ještě se nevynořily; není vůbec ještě sporů mezi křesťany ze židovstva a křesťany z pohanstva. Křesťané jsou dvanáctero kmenů (1, 1). Křesťanství jest uzrálé židovství. Způsob, jakým Jak vyučuje, jest začátečný; nepřemítá ani o Kristu ani o díle jeho vykupitelském (chudičká christologie a soteriologie) 9). Vše vede nás do pátého desetiletí (40-50) prvního století křesťanského 10). Je tedy list Jak nejstarší květ písemnictví novozákonného, první jeho památka vzácné původnosti (originality) a svéráznosti.

Ze všeho vyplývá nepochybná věta: List napsal Jakub, křesťanský učitel doby apoštolské.

V jakém poměru je však tento Jakub k osobám téhož jména uvedeným v biblí N. z ? 11). Jisto jest, že spisovatelem listu nebyl Jakub Zebedeovec (bratr Janův), jeden ze dvanácti apoštolů, jenž byl již kolem r. 44 po Kr. na rozkaz Heroda Agrippy I popraven (Sk 12, 2.).

Všeobecně je dnes uznáno, že Jakub, křesťanský učitel doby apoštolské nebyl nikdo jiný než Jakub „bratr Páně“, apoštol a první biskup církve jerusalemské. Tomuto „bratru Páně“, 12) t. j. příbuznému, snad bratranci (Mt 13, 55; Mk 6, 3; Gal 1, 19) dostalo se cti, že se mu Pán po svém vzkříšení zjevil (1 Kor. 15, 7). Podle Gal 2, 9. byl Jakub spolu s Petrem a Janem „sloupem“ církve. Pavel po svém obrácení a příchodu do Jerusalema jej navštívil (Sk 9, 27; Gal 1, 18n). Petr podává zprávu o svém vysvo-

bození ze žaláře nejprve Jakobovi (Sk 12, 17). Na sněmu apoštolském Jakub hraje význačnou roli a uplatňuje svůj veliký vliv (Sk 15, 13nn). Také při své poslední návštěvě Jerusalema Pavel odebírá se k Jakobovi a přijímá jeho radu (Sk 21, 18nn). Pro svou úctu ke Starému zákonu, pro přísný život, Jakub byl vysoce vážen i od nevěřících židů a nazýván „Spravedlivcem“ (Euseb, Cír. dějiny II 1. 2, 4. Hegesipp z druhé polovice druhého století). O smrti Jakobově máme dvě rozcházející se zprávy: Jednu od Josefa Flavia (Starož XX, 9, 1) druhou od Hegesippa (Euseb, Cír. dějiny II, XXIII, 4-18). Dáváme přednost zprávě Josefově, podle něhož velekněz Ananus II po smrti římského prokuratora Festa, prve nežli ho vystřídal nástupce Albin, použil politického mezivládí k tomu, by dal Jakuba vysokou radou jerusalemskou odsoudit na smrt ukamenováním. Zemřel tedy Jakub smrtí mučednickou r. 61. neb 62. po Kr. 13).

Zůstává však sporno, stal-li se tento „bratr Páně“ apoštolem teprve dodatečně jako Barnabáš, či byl-li to Jakub, syn Alfeův (ὁ τοῦ Ἀλφαίου), jeden ze dvanácti (Mt 10, 3; Mk 3, 18; Lk 6, 15; Sk 1, 13). Církev latinská slaví svátek sv. Jakuba, apoštola Alfeovce a biskupa jerusalemského dne 1. května. Církev řecká slaví svátek Alfeovce dne 9. října, svátek pak Jakuba biskupa jerusalemského dne 25. téhož měsíce. Totožnost obou Jakubů z novějších dokazují zejména Kaulen, Belser, Meinertz¹⁴), Höpfl, Sýkora a Chaine. Rozlišují je Battifol, Schegg, Mader, Durand¹⁵) a Bardenhewer.

První, kdo použil listu sv. Jakuba jakožto spisu kano-nického byl, jak se zdá, sv. I r e n e j (Lyonský) ke konci druhého století¹⁶). Kl i m e n t z A l e x a n d r i e vykázal mu také místo ve svém N. z.¹⁷) a jak svědčí Euseb (Cír. dějiny VI 14) a Photios podal první a nejstarší komentář ve své knize Hypotyposeon¹⁸). O r i g e n e s († 254-255) uvádí jakožto Písmo místa z Jak¹⁹) (ježž nazývá apošto-

lem)¹⁹). Tak i sv. Diviš († 265)²⁰). Didym (Slepý) napsal komentář k Jak²¹). Přesto že - jak Euseb tvrdí, (Dějiny círk. 3, 25) - byly z tak zvaných „katolických listů“ jen dva (1 Jan a 1 Petr) všeobecně pokládány za kanonické (ὁμολογούμενα), kdežto proti kanoničnosti ostatních pěti katol. listů byly činěny námitky (ἀντιλεγόμενα). Jinde však též Euseb cituje Jak jakožto Písmo a jmenuje autora listu „svatý apoštol“²²). V druhé polovici století IV Cyril Jerus., Řehoř Naz., Epifan, Amfiloch, Atanáš jmenují Jak mezi kanonické spisy N. z., aniž se zmiňují o námitkách proti jeho inspiraci²³). Jmenován jest i v kanonech tak zv. sněmu Laodicejského. List citoval i Jan Zlatoustý²⁴). Jak obsažen jest i v nejstarších rukopisech z druhé polovice století IV (Vatik. a Sin.). Kolem r. 600 vznikl komentář O ekumeni, biskupa města Trika v Tessalii²⁵); kolem r. 700 „katena“ připisovaná omylem knězi Ondřejovi²⁶). Kolem r. 900 vyložil Jak arcibiskup Metrophanes ze Smyrny a kolem r. 1050. Theophylakt, ²⁷) biskup v Achridě (Bulharsko). Do syrské bible z polovice V století byly pojaty listy Jak, 1 Petr a 1 Jan, kdežto ostatní listy katol. a Zjev byly do ní zařazeny teprve později. Ve východosyrské církvi vznikly dva komentáře k těmto listům: jeden z polovice devátého století, jež pořídil Ischodad²⁸) z Merwu biskup města Hadatha na Tigridu (Nestorian). Druhý napsal (Jakobita) Dionysius bar Salibi²⁹), biskup města Amida v Armenii († 1171). Koptická bible z konce II nebo ze III století obsahovala hned od počátku list Jak.

Na západě Hilar a Ambrosiaster (kolem r. 375) citují Jak nazývajíce jej „apoštolem“. Také Priscillián uvádí Jak čtyřikrát. Sněm Římský, slavený r. 380 za papeže Damasa, jmenuje Jak v seznamu svých kanonických knih. Taktéž Filastrius z Bresce, Jeronym, Rufin, papežové Innocenc I (405), Gelasius (495) tak zv. kánon Mommsenův, sestavený nepochybně v

Africe kolem r. 359, seznamy sněmů slavených v Kartagu (r. 397), a. t. d. ³⁰). Sv. Augustin a jiní sebrali poznámky k Jak; s názvem „*Expositio epistolae s. Jacobi*“ kolovaly kdysi mezi spisy Augustinovými. Některá místa Jak stručně vysvětlil Kassiodor ³¹) v „*Complexiones canonicarum epistolarum septem*“. Výborný komentář podal Beda Ctihodný († 735): „*Expositio super epistolas catholicas*“ ³²).

Středověk nikterak nepochyboval o božské autoritě Jak. Teprve Luther - jak známo - vyvrhl ze svého seznamu božských knih „hodně slaměný“ list Jak ³³). Proti němu však listu hájili jiní: Karlstadt, Oekolampadius, Zwingli, Calvin, Bullinger, třeba že první dva z nich rozlišují kanonické spisy prvního a druhého řádu, řadili Jak mezi knihy druhořadé. Postupem XVII a XVIII století nabyli obhájci kanoničnosti mezi protestanty vrchu. Pro rozumářské biblisty tato záhada již neexistuje, protože zásadně nerozlišují knih inspirovaných od neinspirovaných; jim jsou všechny biblické knihy stejně psány bez vlivů nadpřirozených. Pro ně zbývá jen otázka, napsal-li list Jakub, bratr Páně či někdo jiný v době pozdější.

KOMU

byl list poslán praví nadpis: „*dvanácti kmenům, rozptýleným v cizině*“, doslovně: „*v diaspoře*“ Dvanáctero kmenů znamenalo všecek národ israelský, zde však jsou to jen židé, kteří přijali křesťanství. Jsou to „bratři“ Jakuba, služebníka Ježíše Krista (1, 1. 2. a jj); narodili se znova slovem pravdy (1, 18); věří v Pána oslaveného, Ježíše Krista (2, 1) a očekávají příchod jeho (5, 7). - „*V diaspoře*“ žili židé, kteří sídlili mimo Palestinu mezi pohany. V době, kdy list byl napsán, byly již obce křesťanské, složené z bývalých židů zejména v Syrii. „Titedy, kteří se byli rozprchli před

soužením povstalým pro Štěpána, přišli až do Fenicie a na Cyprus i do Antiochie, nehlásajíce slova nikomu leč jedině židům". (Sk 11, 19; srv 9, 2; Mt 4, 24). Židokřesťanům palestinským, kteří přicházeli do Jerusalema, nebylo třeba posílati list, ježto slýchali Jakuba mluvit. Měl-li Jak popředně na mysli křesťany v Syrii, neměl v úmyslu vyloučiti z kruhu svých čtenářů židokřesťany krajin jiných.

KDE?

List byl nejspíš napsán v Jerusalemě. Tam mohl Jakub nejsnáze nalézt „bratra", jenž znal dobře jazyk řecký a jenž mu poskytl pomoci, když list spisoval. Tak si uspokojivě vysvětlíme vynikající čistotu řečtiny, kterou jest list napsán ³⁴).

PROČ?

Jak chtěl popředně - jak se zdá - povzbuditi své bratry k vytrvalosti ve víře, kterou ohrožovala pronásledování; proto také připomíná odměnu, která jich čeká a tresty, jež stihnou pronásledovatele. Pronásledování křesťanů byla nejspíše pohnutka, jež přiměla Jak, že se odhodlal napsati utiskovaným bratřím list. (1, 2-12; 5, 7-11).

K povzbuzení přičinil poučení o všelijakých povinnostech křesťanských, zejména o nutnosti dobrých skutků (2, 14-26. a jj). Zdá se, že list nebyl napsán jedním rázem, nýbrž po částech, jak vyplývá z jeho literární stavby.

List není totiž ani pojednání logicky přesně ucelené ³⁵), (stavba jednolitá), ani snůška průpovědí bez ladu a skladu ³⁶), nýbrž skupina kratších nebo delších poučení a povzbuzení, jež dosti volně souvisí. ³⁷). List nelze rozdělit na stejnoměrné

slohy (strofy), jest však možno jej rozčleniti na trojčlenné verše, jejichž členy (kola, stichy) činí t. zv. „parallelismus membrorum“, t. j. úměrné, rytmické rozčlenění myšlenky ³⁸⁾.

Zkratky biblických knih: Pt (= Pentateuch), Gn (1. Mojž), Ex (2 Mojž), Lv (3 Mojž), Nm (4 Mojž), Dt (5 Mojž), Jos, Sdc, Rut, 1 Král, 2 Král, 3 Král, 4 Král, 1 Par, 2 Par, 1 Esdr, 2 Esdr (= Neh), Tob, Jud, Est, Job, Ž(alm), Přís, Kaz, Pís, Moud, Sir (= Ekklesiastikus), Is, Jer, Pláč, Bar, Ez, Dan, Os, Jo, Amos, Abd, Jon, Mich, Nah, Hab, Sof, Ag, Zach, Mal, 1 Mach, 2 Mach, Mt (s. Matouš), Mk, Lk, Jan, Sk (utky apošt.) Řím, 1 Kor, 2 Kor, Gal, Ef, Fil(ipským), Kol, 1 Sol, 2 Sol, 1 Tím, 2 Tím, Tit, Filem, Žid, Jak, 1 Petr, 2 Petr, 1 Jan, 2 Jan, 3 Jan, Juda, Zjev ³⁹⁾.

Jiné zkratky: **a** za číslicí verše znamená prvou jeho část, **b** druhou, **c** třetí atd., **hl** = hlava, **hll** = hlavy, **n** = následující (jedn. číslo), **nn** = následující (množné č.), **n. u. m.** = na uvedeném místě, **N. z.** = Nový zákon, **Srv** = srovnej, **S. z.** = Starý zákon, **v** = verš, **vv** = verše, **Vulg** = Latinský úřední překlad církve katol. - **LXX** = řecký překlad bible alexandrijský, zvaný „sedmdesáti“ (Septuaginta) - Okrouhlou závorkou uzavřená slova ve znění překladu nejsou v originálu, v zájmu srozumitelnosti však dlužno jest domyslití nebo doplnití je. - **Bard** = Bardenhewer.

LIST SVATÉHO JAKOBA

POZDRAV (1, 1).

HLAVA I.

- 1 Jakob, služebník Boha a Pána Ježíše Krista dvanácti kmenům, rozptýleným v cizině (přeje) radost.**

I.

TRPTE RADOSTNĚ PRONÁSLEDOVÁNÍ PRO VÍRU (1, 2 - 12).

1). Radostně trpte, ježto vytrvalá trpělivost vede k mravnímu zdokonalení (1, 2 - 4). 2). Přesvědčení o tom a úsilí o to jest moudrost; kdo jí nemá, ať si ji vymodlí (1, 5). 3). Modlitba buď plná důvěry; kdo se modlí s nedůvěrou, nic nedostane (1, 6 - 8). 4). Moudrost jest duchovní bohatství chudásovo, jež má trvalou cenu; bohatství hmotné, prchavé a vratké není proti němu nic (1, 9 - 11). 5). Další výhoda vytrvalé trpělivosti: odměna věčná (1, 12).

- 2 Za samou radost (to) mějte, bratří moji, když zapadnete do všelijakých pokušení,**
3 vědouce, že zkoušení vaší víry působí vytrvalost.
4 Vytrvalost však ať má skutky dokonalé, abyste byli dokonalí a celí ničeho nepostrádající.

- 5 Postrádá-li někdo z vás moudrosti,
žádej (jí) od Boha, jenž dává všem beze všeho,
aniž omlouvá,
i bude mu dána.
- 6 Žádej však u víře, nic nepochybuje;
neboť kdo pochybuje, podobá se mořské vlně,
větrem čeřeně a zmítané.
- 7 Ať si totiž nemyslí člověk takový,
že dostane něco od Pána,
- 8 muž dvojmyslný, nestálý na všech cestách
svých.
- 9 Chlub se pak bratr nízký svou vysokostí,
10 a boháč svým ponížením (ať se chlubí),
neboť jako květ trávy pomine.
- 11 Vzejdeť slunce se svým žářem a usuší travu;
květ její opadne a krása její vezme za své.
Tak i boháč na cestách svých uvadne.
- 12 Blaze muži, jenž vytrvá v pokušení,
neboť - protože se osvědčil - dostane věnec
života,
který slíbil (Bůh) těm, kdož ho milují.

II.

ODKUD POCHÁZEJÍ POKOUŠENÍ**(1, 13 - 18).**

(Nikdo se nedomnívej, že Bůh pokouší ke hříchu. Toť nemožnost (1, 13). Pokouší nás zlá žádostivost (1, 14 n). Od Boha dostává se nám jen věci dobrých, jak vysvětá zejména z toho, že nás křesťanstvím přivedl k novému (nadpřirozenému) nábožensko-mravnímu životu (k nové vyšší moudrosti) (1, 16-18).

- 13 Nikdo pokoušený neříkej: „Od Boha jsem pokoušen“!**

Neboť Bůh nemůže býti pokoušen od zlého a sám nepokouší nikoho.

- 14 Ale každý bývá pokoušen tím,
že jeho vlastní žádost ho láká a vnadí;**

- 15 poté, když žádost počne, rodí hřích,
hřích pak, když byl dokonán, plodí smrt.**

- 16 Nemylte se, bratři moji milovaní!**

- 17 Jenom úděl dobrý a jen dar dokonalý je shůry,
sestupuje od Otce světél,
u něhož není proměny ani z obratu zatmění.**

- 18 Dobrovolně zplodilť nás slovem pravdy,
bychom byli jaksi prvotinou jeho tvorů.**

- 19 Víte (to), bratři moji milovaní.**

III.

**NAŠE POVINNOSTI KE SLOVU
PRAVDY (1, 19-27).**

1). Dlužno je s tichou ochotou přijímati (1, 19-21). 2-) Třeba je prováděti činy (1, 22 - 27).

**Budiž však každý člověk rychlý k slyšení,
zdlouhavý k mluvení, zdlouhavý k hněvu.**

20 Neboť hněv muže spravedlnosti Boží nepůsobí.

**21 Protož odložíte všecku nečistotu a každý
zbytek špatnosti
v tichosti přijměte vštípené slovo,
jež může spasiti duše vaše.**

**22 Buďte však činiteli slova
a ne jenom posluchači
oklamávající sami sebe!**

**23 Je-li někdo posluchačem slova
a ne činitelem,
ten se podobá muži, který patří na přirozenou
tvářnost svou v zrcadle;**

**24 popatřil totiž na sebe a odešel
a hned zapomněl, jaký byl.**

**25 Kdo však nahlédne v dokonalý zákon,
(v zákon) svobody a při něm setrvá,
nejsa posluchačem zapomínavým
nýbrž činitelem skutku,
tomu bude blaze pro jeho konání!**

- 26 Domnívá-li se někdo, že jest nábožný,
ale nedrží na uzdě jazyka svého,
nýbrž klame srdce své:
toho nicotná jest nábožnost.
- 27 Nábožnost čistá a neposkvrněná
před Bohem a Otcem tato jest:
navštěvovati sirotky a vdovy
v soužení jejich,
neposkvrněným se zachovávat
od (tohoto) světa.

IV.

NESTRAŇTE! (2, 1-13).

HLAVA II.

(Z á k a z jednání stranického (2, 1). Příklad stranicví (2, 2-4). Chudobní jsou vyvolenci Boží - první důvod, proč jim na úkor nemáme straniti boháčům (2, 5). Boháči křesťany pronásledují - druhý důvod (2, 6 n) - Zákon - tot třetí důvod (2, 8 11). Ohled na soud - čtvrtý důvod proti stranicví (2, 12 n).

- 1 Bratři moji!
Ne (spolu) se stranicvím mějte
víru v našeho Pána slávy Ježíše Krista!
- 2 Neboť kdyby vešel do vaší synagogy
muž se zlatým prstenem v nádherném rouchu,
a vešel by též chudšas v pošpiněném rouchu,
- 3 a kdybyste pohlédli na toho, jenž nosí roucho
nádherné,
a řekli byste: „Ty posad se pěkně tuto“,

chudšasovi pak byste řekli:

„Ty se postav tamo, nebo posaď se pod
podnožku mých nohou“:

- 4 zdali jste nepočali kolísati se sami v sobě
a (zdali) nestali jste se soudci zlomyslnými?
- 5 Poslyšte, bratři moji milovaní!
Zda Bůh nevyvolil chudých v očích světa
za bohatce ve víře
a za dědice Království,
jež slíbil těm, kdož ho milují?
- 6 Vy však jste zneuctili chudého.
Nejsou-liž to boháči, kteří vás znásilňují
a oni, kteří vás vlácejí k soudům?
- 7 Nejsou-li to oni, kteří se rouhají vznešenému
jménu,
jež bylo vzýváno nad vámi?
- 8 Plníte-li však královský zákon podle Písma:
„Milovati budeš bližního svého, jako sebe
samého“,
dobře činíte.
- 9 Ale jednáte-li stranicky
hřích pácháte,
a zákon vás usvědčuje, že jste přestupitelé.
- 10 Neboť kdo celý zákon zachová,
klesne však proti jednomu (příkazu jeho)
stal se všemi (příkazy) vinen.

- 11 **Vždyť ten, jenž řekl „Nesesmilníš“, řekl také „Nezabiješ“.**

**Jestli tedy nesmilníš, ale zabíjíš,
stal ses přestupitelem zákona.**

- 12 **Tak mluvte a tak čiňte,
jak se sluší na ty, kteří zákonem svobody
souzení budou.**

- 13 **Neboť soud nezná milosrdenství
s tím, kdo sám milosrdenství neučinil;
milosrdenství honosí se proti soudu.**

V.

DOBŘÉ SKUTKY JSOU NEZBYTNÝ (2, 14 - 26).

(Víra bez skutků nestačí (v. 14). Příklad (2, 15 - 17). Výzva (v. 18). Víra zlých duchů - první důkaz (v. 19). Písmo - druhý důkaz (v. 20 - 26).

- 14 **Co to prospěje, bratři moji,
praví-li kdo, že má víru, skutků však nemá?
Může ho víra spasiti?**
- 15 **Jsou-li bratr neb sestra nazí
a mají-li nedostatek denní výživy,
někdo z vás pak jim řekne:**
- 16 **„Jděte v pokoji, zahřívajte se a nasycujte se“,
nedáte jim však, čeho tělo potřebuje:
co to prospěje?**

- 17 **Tak i víra :**
Nemá-li skutků,
je mrtvá sama o sobě.
- 18 **Někdo však řekne : Ty máš víru, ale já mám**
skutky ;
ukaz mi víru svou bez skutků,
a já ti ukáži ze svých skutků víru.
- 19 **Ty věříš, že jeden jest Bůh.**
Dobře činíš.
I zlí duchové věří a třesou se.
- 20 **Chceš věděti, člověče prázdný,**
že víra bez skutků neužitečná jest ?
- 21 **Zdaliž Abraham, otec náš ze skutků nebyl**
ospravedlněn,
protože obětoval Isáka, syna svého na oltáři ?
- 22 **Vidíš, že víra spolupůsobila se skutky jeho,**
a že skutky víra byla dovršena.
- 23 **I splnilo se Písmo řkoucí :**
„Uvěřil Abraham Bohu,
a bylo mu to přičteno ke spravedlnosti“
a „přítelem Božím“ byl nazván.
- 24 **Vidíte, že ze skutků ospravedlňován bývá**
člověk
a ne z víry jenom.
- 25 **A podobně i Rahab nevěstka :**
Nebyla-liž ze skutků ospravedlněna,

že přijala posly
a že jinou cestou je propustila ?

- 26 **Neboť jako tělo bez ducha mrtvé jest,
tak i víra bez skutků mrtvá jest.**

VI.

JAZYK DLUŽNO KROTIT (3, 1 - 12).

HLAVA III.

(Úvod (3, 1 - 2a). Význam jazyka (2b - 5a). Škodlivost jazyka (5b - 8). Užívání jazyka (v. 9 - 12).

- 1 **Ne mnozí učiteli bývejte, bratři moji,
vědouce, že přísnější soud dostaneme.**
- 2 **Neboť ve mnohých věcech klesáme všichni.**

**Jestli kdo ve slově neklesá,
je to dokonalý muž,
schopný udržeti na uzdě i celé tělo.**

- 3 **Hle, koním do huby uzdy klademe,
aby nám byli povolní,
a celé tělo jejich vedeme.**
- 4 **Hle i lodi, ačkoli jsou veliké
a prudkými větry bývají honěny,
dávají se vésti přemalým veslem,
kamkoli vůle toho, jenž je řídí, chce.**
- 5 **Tak i jazyk:
malý (sice) úd jest,
ale velikými věcmi se honosí.**

- 6 Hle, jak (malý) oheň jak (veliký) les zapálí!
Také jazyk oheň jest.
Hříšným světem jest jazyk mezi údy našimi.

Ten, jenž poskvřňuje celé tělo
a zapaluje kolo života
sám jsa rozpalován od pekla.

- 7 Ano, každá bytost čtvernožců i ptáků,
zvířeny (po zemi) lezoucí i vodní dává se
zkrotit
a byla zkrocena od bytosti lidské;

- 8 jazyka však žádný člověk nemůže zkrotit,
nepokojné zlo,
plné jedu smrtivého.

- 9 Jím velebíme Pána a Otce,
a jím proklínáme lidi
k obrazu Božímu stvořené.

- 10 Z týchž úst vychází
velebení i klnutí;
to nesmí býti, bratři moji!

- 11 Zdali pramen týmž otvorem vydává
(vodu) sladkou i hořkou?

- 12 Může-li, bratři moji, fíkovník přinést olivy
aneb vinný kmen fíky?
Nemůže ani pramen slaný vydati
sladké vody.

VII.

**POKOJNOST - MOUDROST PRAVÁ,
SVÁRLIVOST - LICHÁ (3, 13 - 18)**

(Známka pravé moudrosti (3, 13). Moudrost falešná (14 - 16).
Moudrost pravá (17n).

- 13 **Kdo jest moudrý a rozumný mezi vámi?
Ukaž dobrým životem své skutky
v tichosti (jež přísluší) moudrosti.**
- 14 **Máte-li však hořkou řevnivost a svárlivost v
srdci svém,
nechlubte se a nelžete proti pravdě.**
- 15 **Není to moudrost shora přicházející,
nýbrž (moudrost) pozemská, smyslná,
dábelská.**
- 16 **Neboť kde jest řevnivost a svárlivost,
tam rozbroj a každé zlo.**
- 17 **Moudrost shora však předně čistá jest,
potom pokojná, laskavá, ústupná,
plná milosrdenství a dobrého ovoce,
bez stranictví, bez pokrytectví.**
- 18 **Ovoce spravedlnosti pak bývá rozsíváno
v pokoji těm, kdož usilují o pokoj.**

VIII.

**BOJUJTE PROTI PŘÍČINÁM
ROZBROJŮ (4, 1 - 12).**

HLAVA IV.

(Úvod (4, 1). Závist (2n). Láska k světu (4 - 6). Pýcha (7 - 10).
Utrhání (v. 11n).

- 1 **Odkud boje a odkud půtky mezi vámi?
Ne-li odtud: od vašich chtíčů,
bojujících ve vašich údech?**
- 2 **Žádáte a nemáte;
závidíte a řevníte a nemůžete dosíci;
potýkáte se a bojujete.**
- 3 **Nemáte, protože neprosíte;
prosíte a nedostáváte, protože špatně prosíte:
s úmyslem ve vašich chtících (to) promarniti.**
- 4 **Cizoložníci, nevíte, že přátelství s tímto světem
nepřátelství s Bohem jest?
Kdo tedy chce býti přítelem tohoto světa,
nepřítelem Božím se činí!**
- 5 **Či se domníváte, že nadarmo Písmo praví:
„Řevnivě touží po duchu,
jejž ubytoval v nás“?**
- 6 **Tím větší jest pak radost, kterou dává;
proto praví: Bůh se pyšným protiví,
pokorným však dává milost.**

-
- 7 Poddejte se tedy Bohu!
Odpírejte však ďáblu, a uteče od vás.
Přiblížte se k Bohu a (on) přiblíží se k vám.**
- 8 Umyjte ruce, hříšníci,
a očistěte srdce, dvojmyslní.
Bědujte a kvilte a plačte.**
- 9 Smích váš v nářek se obrať
a radost vaše v zármutek.**
- 10 Pokořte se před Pánem a povýší vás.**
- 11 Neutrhejte druh druhu, bratři!
Kdo utrhá bratru, aneb soudí bratra svého,
utrhá zákonu a soudí zákon.**
- Soudíš-li však zákon,
nejsi činitelem zákona,
ale soudcem.**
- 12 Jeden jest zákonodárce a soudce,
ten, jenž může spasit i zahubit.
Ty však kdo jsi, že soudíš bližního?**

IX.**OBCHODNÍKŮM (4, 13 - 17).**

13 Nuže teď vy, kteří pravíte :

„Dnes nebo zítra půjdeme
do toho a toho města
a pobudeme tam rok
a budeme obchodovati a těžiti!“

14 Vy, kteří nevíte, co bude zítra!

Neboť co jest život váš?
Vždyť jste pára, jež na krátko se ukazuje
a poté mizí.

15 Místo abyste říkali :

„Bude-li Pán chtíti,
budeme živi a učiníme to neb ono“.

16 Teď však se chlubíte

svými chvasty;
každá chloubá taková zlá jest.

17 Kdo tedy zná činiti dobré

a nečiní,
ten má z toho hřích.

X.**BOHÁČŮM (5, 1 - 6).****HLAVA V.**

- 1 Nuže teď boháči, plačte a kvilte
nad svými bédami, jež přicházejí;**
- 2 bohatsví vaše shnilo,
a roucha vaše sežrána jsou moly.**
- 3 Zlato a stříbro vaše zrezavělo
a rez jejich svědectvím vám bude
a ztraví jak oheň tělo vaše.**

Nahromadili jste (toho) v posledních dnech.

- 4 Ejhle, mzda dělníků, kteří požali vaše pole,
zadržovaná od vás, křičí;
a výkřiky těch, kteří (vám) sklidili,
v uši Pána zástupů vešly.**
- 5 Hýřili jste na zemi
a rozkošili,
vykrmili jste svá srdce
v den zabíjení.**
- 6 Odsoudili, zabili jste spravedlivce;
nevzpírá se vám.**

XI.**CHUDÝM (5, 7 - 11).**

- 7 **Vytrvejte tedy trpělivě, bratři,
až do příchodu Páně!
Ejhle, rolník očekává
skvostného plodu země
maje strpení s ním, až obdrží
déšť raný a pozdní.**
- 8 **Vytrvejte trpělivě i vy,
posilněte svých srdcí,
neboť příchod Páně je blízko.**
- 9 **Nevzdychejte, bratři, druh proti druhu,
abyste nebyli souzeni;
neboť ejhle, soudce stojí přede dveřmi.**
- 10 **Za příklad snášení zlého a trpělivosti, bratři,
vezměte si proroky
kteří mluvili ve jménu Páně.**
- 11 **Ejhle, blahoslavíme ty, kteří vytrvali trpělivě.
O trpělivosti Jobově jste slyšeli
a konec od Pána jste viděli;
je totiž Pán velmi slitovný a milosrdný.**

XII. POSLEDNÍ (DODATEČNÁ) NAPOMENUTÍ (5, 12-18)

(Proti lehkovážné přísaze (v. 12). Modlete se ve všech potřebách života ; poslední pomazání, vyznání hříchů (13-16a). Účinnost modlitby (16b - 18).

- 12 Především však, bratři moji, nepřisahejte,
ani skrze nebe ani skrze zemi,
aniž jinou kterou přísahou.**

**Ale vaše ano budiž ano
a (vaše) ne (budiž) ne,
abyste nepropadli soudu.**

- 13 Trpí někdo mezi vámi ?
Ať se modlí!
Jest někdo mysli dobré ?
Ať zpívá žalmy!
Stůně kdo mezi vámi ?**

- 14 Povolej k sobě kněží církve !**

**A (ti) ať se modlí nad ním
mažíce ho olejem ve jménu Páně :**

- 15 modlitba víry uzdraví nemocného
a pozdvihne ho Pán ;
a je-li v hříších,
bude mu odpuštěno.**

- 16 Vyznávejte se jedni druhým
ze (svých) hříchů
a modlete se za sebe vespolek,
abyste byli uzdraveni.
Mnoho zmůže modlitba spravedlivého
úsilovná.
- 17 Eliáš byl člověk jako my,
a pomodlil se úpěnlivě, aby nepršelo,
i nepršelo na zemi tři roky a šest měsíců.
- 18 A opět se pomodlil,
i vydalo nebe déšť
a země dala úrodu svou.

XIII.

BRATRSKÉ NAPOMENUTÍ (5, 19n).

- 19 Bratři moji, zbloudí-li kdo mezi vámi od pravdy,
a někdo-li ho obrátí:
- 20 ať ví, že kdo odvrátí hříšníka
od bludu cesty jeho,
vysvobodí duši svou od smrti
a přikryje množství hříchů.

POZNÁMKY K ÚVODU.

1.) **Chaine** *L'Épître de Saint Jaques*. Paris 1927. str. LXXVIII n. **Bardenhewer**, *Der Brief des Hl. Jakobus*. Freiburg i B. 1928 str. 16 n. V obou těchto nejnovějších komentářích katolických lze najít seznam ostatních katolických i nekatolických komentářů, starších i novějších. - **Chaine** str. X a XI, **Bardenhewer** str. 20 - 23. Neuvádíme jich dopodrobna, ježto máme na zřeteli širší kruhy čtenářstva. - Ke katol. výkladům přibýlo nejnovější 4. vydání **Meinertz - Vrede**, *Die katholischen Briefe* (Bonn 1932 str. 3 - 54).

2.) **Luther** se vyslovil: „Ich halt, das sie (list Jak) irgents ein Jude gemacht hatt, welcher wol hat hören von den christenleuten, abr nit gar zusam schlagen“. „Tischreden“ ve výmarském vydání Lutherových spisů, 5(1919) 157. **Massebieau** ve článku: *L'Épître de Jaques est elle l'oeuvre d'un Chrétien*? (*Revue de l'histoire des religions* XXXII (1895) 2 49 - 283. **Spitta**, *Zur Geschichte u. Literatur des Urchristentums 2: Der Brief des Jakobus; Studien zum Hirten des Hermas*. Göttingen 1896.

3.) Proti Spittovi vystoupil zejména **E. Haupt** v *Theologische Studien u. Kritiken* LXIX(1896) 747 - 768.

4.) **Sýkora Jan**: „Kdy byl napsán list sv. Jakuba“ v *Časop. katol. duch* (Čkd) 1915 str. 248 n. - **Chaine** n. u. m. str. LXXIX n.

5.) **Dibelius**, *Der Jakobusbrief*. 7. vydání z r. 1921 v **Mayerově** „*Kritisch-exegetischer Kommentar über das N. T. Abt. 15 (protest.)*“ - Srv **Bardenhewer** n. u. m. str. 14. 20.

6.) **Bardenhewer** str. 15: „Der Einzelerklärung des

Textes dürfte es nicht schwer fallen, zu zeigen, dass Jakobus ohne jede Bezugnahme auf Paulus schreibt ...“ S ním souhlasí Höpfl: Introductionis in SS. U. T. II. Compendium III Sublaci 1922 str. 373. Jinak soudí Sýkora n. u. m. str. 480 nn. jenž uzavírá takto: „Přihlížel-li však takto sv. Jakub k listu Římanům, psanému r. 58., psal jej až po roce tomto, a to zajisté nikoli hned, nýbrž as po dvou nebo třech letech, které uplynuly nežli účinky nesprávného pojmání slov Pavlových projevily se prakticky v životě a nežli sv. Jakub se o tom dověděl, tedy r. 60 nebo 61 (str. 486). - Podobně i Chaine n. a. m. str. LXXII nn; a LXXXVII nn stanoví dobu, kdy Jak byl napsán, mezi roky 57 -62.

7.) Bardenhewer tamže. - Srv Sýkora n. u. m. str. 394.

8.) Podrobně podává věc Chaine n. u. m. str. XVII - XX. Viz Sýkoru n. u. m. str. 395.

9.) Sýkora n. u. m. str. 399 n.

10.) Bardenhewer str. 16. S ním v podstatě souhlasí Knowling, Camerlynck, Meinertz, Mayor, Höpfl a jiní. Viz Chaine, n. u. m. LXXXVII. - Höpfl n. u. m. 374.

11.) Velmi důkladně o této otázce pojednal Sýkora ve článku: „Pravost listu sv. Jakuba“ v Čkd 1917. str. 353 nn. 709 nn. - 1918 s. 55 nn. 144 nn. 255 n. - Stručně o věci informuje Jacquier, Histoire des livres du N. T. III⁶ Paříž 1928. str. 190 nn.

12.) Viz článek Sýkorův „Bratři Páně“ v Českém Slovníku Bohovědném (ČSB). - Stručně Merk, Introductionis in S. S. II compendium II¹⁰ Paříž 1930. s. 924n.

13.) Bardenhewer s. 9. - Chaine s. XXX. nn. - Stručně: Meinertz, Der Jakobusbrief v Tillmannově: Die Hl. Schrift des N. T. Berlin 1912 III str. 47: Die Person des Verfassers.

14.) Der Jakobusbrief und sein Verfasser in Schrift u. Ueberlieferung v „Bibl. Studien“ X 1-3. Freiburg i. B. 1905.

15.) Höpfl n. u. m. str. 365n.

16.) Meinerz, Der Jakobusbrief, 68 nn. - J. Hoh, Die Lehre des hl. Irenäus über das Neue Testament (Neutestamentliche Abhandlungen 7, 4 - 5. Münster i. W. 1919. str. 47 nn.) Bardenhewer. 17.

17.) Höpfl str. 369n; Merk str. 927.

18.) Řecký originál se ztratil. Zachoval se jen zlomek v latinském překladě „Adumbrationes in epistolas catholicas“. Vydal nejnověji O. Stählin v Lipsku 1909 (Klemens Alexandrinus 3, 203 - 215. (Die griechischen christlichen Schriftsteller der ersten drei Jahrhunderte).

19.) Chaine str. XXn.

20.) Chaine str. XXI.

21.) Zachoval se jen v latinském překladě „Enarratio in epistolas catholicas“. Zoepfl v Neutest. Abhandl. 4, 1. (Münster i. W. 1914). - Staab, Die griechischen Kateken kommentare zu den katholischen Briefen v „Biblica“ V (1924) 296 - 353.

22.) Chaine str. XXII.

23.) Chaine str. XXIII.

24.) Zlomky jeho domnělého komentáře „In epistolas catholicas“ v Migneově patrologii řecké LXIV sll. 1039-1062 jsou vyňatky ze spisů sv. Jana; souvislého komentáře k Jak však Jan nesložil. - Haldacher v Zeitschr. für kathol. Theologie XXVI (1902) s. 190 nn.

25.) Migne, P(atrologia) G(raeca) CXIX, 451 - 721.

26.) Vydal J. A. Cramer v Oxfordě 1840.

27.) Bardenhewer 21n.

28.) Vydal Gibson v „Horae Semiticae“ č. 10. Londýn 1913.

29.) Vydal náš Jaroslav Sedláček v „Corpus scriptorum christianorum orientalium, Scriptores Syri“, Ser 2, tom 101 Paříž 1909n.

30.) Chaine XXIIIn.

31.) Migne, P. L(atina) LXX 1361 - 1380.

32.) Migne, P. L(atina) XCIII 9-130.

33.) Ve „Vorrede auf das Neue Testament“ z r. 1522 „ein recht strohern Epistel“, „denn sie doch kein evangelisch Art an ihr hat“.

34.) Chaine CV nn. - O slohu a jazyku Jak vůbec podrobně jedná týž v kapitole III (XCI - CVIII).

35.) Tak zejména Parry (A Discussion of the general Epistle of St. James, Londýn (1903) a Cladder (Zeitschrift für katholische Theologie XXVIII (1904) 37 - 57. 295 - 330).

36.) Tak zejména D i b e l i u s v komentáři výše uvedeném.

37.) Bardenhewer a Chaine pracovali samostatně. Jeden nevěděl o druhém a přece se v analýsi listu nápadně srovnávají. Nelze podati nic lepšího.

38.) Viz Hejčlovu Bibli českou S. z. III Praha 1925 str. 780n. Viz i Časopis katol. duchovenstva 1932 str. 10 - 24. 154. - 165. Viz však posudek Fr. Novotného v „Naší vědě“ XIV (1933) 77 - 80. a posudek Ferd. Stiebitze v „Listech filologických“ LX (1933) str. 196 - 200.

39.) Viz Bible česká I Praha 1917 ; Lidové vydání I dílu Praha 1930 s. 3.

VYSVĚTLIVKY LISTU.

HLAVA I

V. 1. - Staří počínali své listy pozdravem; také svatopisci zachovávali ten zvyk (kromě 1 Jana a Žid). - „Jakob“ = známé jméno ze S. z., v nové češtině J a k u b; bylo časté mezi židy časů Kristových. Jak pokládá se za „služebníka“ 1.) Boha (Otce) a 2.) Pána Ježíše Kr. Srv 1 Tim 1, 2; 2 Tim 1, 2; Tit 1, 4; 2 Petr 1, 1. V názvu „služebník..“ tkví důstojnost spisovatelova (biskupa Jerus.); ta mu ukládala povinnost a dávala právo listem povzbuzovati a poučovati. - „Pán“ = hebr. Adónáj = Bůh = Mesiáš. - „radost“ = χαίρειν = tehdejší běžný pozdrav řecký. Tob 5, 11n: „Měj vždycky radost“. Gabriel pozdravuje Marii Pannu „χαῖρε“ (Lk 1, 28). Viz i Sk 15, 23; 23, 26. - Na slovo „radost“ Jak navazuje ve v. 2 „samou radost“, t. j. jenom radost. Semité přáli „pokoj“ (Řím 1, 7; 1 Kor 1, 3; 2 Kor 1, 2; Gal 1, 3), Řekové „radost“, Římané zdraví (Vale, Salve) jako my „Buď zdrav“.

V. 2. - „Blažení jste, když promne budou vás tupiti a pronásledovati a mluvíti všecko zlé proti vám lhouce ...“ (Mt 5, 11). „radost“ = radostnou událost, důvod radosti (Lk 2, 10) „bratři“ = souvěrci, synové jednoho a téhož Otce (Srv Gal 3, 28; Řím 10, 12; 1 Kor 12, 13). Kdežto mudřec S. z. pokládá sebe za otce a svého posluchače za syna, svatopisci N. z. pokládají sebe za bratry a přátele svých čtenářů (Chaine). „pokušení“ = vnější útrapy, pronásledování pro křesť. víru. - „všelijaké“, na př. násilí na křesťanech, vláčení jich k soudu (2, 6), potupa (2, 7), odsuzování a vraždění (5, 6). - „zapadne te“ tak, že jste jimi se všech stran (περί) zahrnuti, zasypáni.

V. 3. - „v ě d o u c e” = protože víte = protože, jak víte ... Srv Řím 5, 3. - „ὑπομονή” - vytrvalost, stálost (ne „trpělivost”, jak Vulgata: „patientiam”) ve víře, která se bojem tříbí a nabývá pevnosti a životnosti. - Srv 1 Petr, 1, 6n. - O tom, že utrpením bývá spravedlivec zdokonalován mravně, věděl již S. z. Viz Job 23, 10; 36, 1-16; Ž 65, 10; Přís 17, 3; Moudr 3, 5n; Sir 2, 1. 56 a jj.

V. 4. - Chceme-li býti celými křesťany třeba jest, by naše vytrvalost ve víře vykazovala se také dobrými, dokonalými skutky všech ostatních ctností. „a t m á“ (= ἐχέτω) = habeat (nikoliv habet, má. Vulg.) - „vytrvalost“ = vytrvalí věřící, jako „obřízka“ = obřezaní. Řím 3, 30. Bard. - „dokonalí“ mravně. - „nepostrádající niceho“ (= žádné ctnosti, jež patří ke křesťanské dokonalosti) = v ničem pozadu nezůstávajíce. - Na „nepostrádající“ (λείπόμενοι) navazuje v. 5 „Postrádá-li někdo“ (εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται). Zní tu Kristova nauka Mt 5, 4. 10-12; Sk, 6, 20-23. Jakub učil se jí z úst Kristových. S. z. učil, že utrpení dlužno tiše snášeti; Jak vyzývá k radosti z utrpení a v utrpení!

V. 5. - „Moudrost“ S. z. byl životní názor, založený na zjeveném náboženství starozákonním, který proniká celého člověka; jinými slovy moudrost S. z. byla upřímná, horlivá rozumem i zjevením podepřená snaha o náboženskou mravní dokonalost s veškerým požehnáním, jaké přináší životu člověkovu. Viz Hejčí, Bible česká II Praha 1921 pozn k Přís 1, 7. - Zde jest „moudrost“ poznání a přesvědčení, že je křesťanu v útrapách se radovati, jakož i snaha v nich všestranně dobře činit, usilovati o mravní dokonalost v duchu Kristově. - „všem“ jako Mt 5, 45. - Místo „beze všeho“ = prostě, jednoduše Vulg. „hojně“ (affluenter); - „aniž omlouvá“ jako člověk. Srv Sír 41, 22; 18, 15-18; 20, 14 nn.

V.6. - „žádej“ navazuje na „žádej“ v. 5. - „u víře“ = s důvěrou, že mu „b u d e d á n o“. Ozvěna slov

Kristových Mk 11, 24; Mt 18, 19n; 21, 21. - „vlně“ jakých vídal Jak mnoho na jezeře Tiberiadském i na moři Středozemském.

V. 7. - Místo „totiž“ (γάρ) možno překládati: „Ano“, ... (Vulg ergo, tedy). - „Pána“ = Boha (v. 5), Otce.

V. 8. - „muž“ je přístavka k „člověk“ v. 7. (Vulg vkládajíc „est“ činí novou větou). - „dvojmyslný“ = se dvěma dušemi: jednou věří, doufá, Boha ctí, druhou nevěří, nedoufá, Boha uráží - pochybovač. z v. 6. - Pán žádá duši celou. - Dvojakost, kolísavost, nestálost pochybovačova jeví se ve všem jeho náboženskomravním životě = „na všech cestách“.

V. 9. - „bratrnízký“ = křesťan chudý, trpící. - „chlub se“ = raduj se (v. 2.). - „vznešeností“, výši, (ne vyvýšením, exaltatio Vulg), ke které ho povzneslo křesťanství, křest; vznešeností, důstojností dítko Božího a dědice jeho. Může se honositi tím více, dostalo-li se mu „moudrosti“, (v. 5.) t. j. mravní dokonalosti.

V. 10. - „ať se chlubí“ ve smyslu opačném (ironickém) = ať se hanbí; „quod per irrisione dictum esse constat“ (Beda). Ať se chlubí svým „ponížením“, až svého majetku, vlivu a lesku pozbude, až i sám zahyne (Lk 6, 24.) „boháč“ = utiskovatel chudých křesťanů (2, 6n; 5, 1n). - „květ trávy“ = květ polní, jenž bývá ve S. z. obrazem pomíjejícího lidské a zániku bezbožných. Js 40, 6 nn. - Srv 1 Petr 1, 24.

V. 11. - Místo „žárem“ možno také překládati „žhavým větrem“, jihovýchodním, přicházejícím z Moabska. - O prchavosti bohatství S. z. často mluví. 1 Král 2, 57; Job 24, 24; Ž 49; Moud 5, 8n; Sir 11, 17. Srv dále Mt 6, 19; Sk 12, 16-21. Třebaže chudšas spravedlivý ve S. z. se těšil vratkostí bohatství, přece jen toužil po tom, aby mu bylo vráceno (pozbyl-li ho), jak viděl na Jobovi a Tobjášovi. Jak hledí na utrpení s vyššího stanoviska: jest užitečno, protože věfícího mravně zdokonaluje (Chaine).

V. 12. - „m u ž“ = člověk = každý. „v y t r v á“ v pokušení = zvítězí, o s v ě d č í s e, a tím podá důkaz, že Boha miluje. - „v ě n e c ž i v o t a“ = život věčný. Zjev 2, 10. Obraz vypůjčen z antických her; vítěz na stadiu dostal v ě n e c. Srv 1 Kor 9, 24, - Moudr 5, 16.

V. 13. - „Dosud (Jak) mluvil o pokušeních, které z dopuštění Božího zakoušíme z venku, abychom se osvědčili, nyní počíná jednati o těch (pokušeních), jež uvnitř popudem ďáblovým nebo radou křehkosti naší přirozenosti trpíme (Beda). Zkoušky vnitřní se svody vnějšími úzce souvisejí. Jde zejména o pokušení k odpadu od víry, k vlažnosti ve víře, což se přičítá křesťanské dokonalosti (v. 4.) - V. 13. čelí námitce, kterou mohl fatalismu nebo determinismu nakloněný vyvozovati z v. 12., že prý nelze pokušení odpírať, ježto přichází od Boha. Srv 1 Kor 10, 13; Přís 19, 3; Sir 15, 11 - 20; 39, 33. - „p o k o u š e n ý“ = kdo v pokušení podléhá. - „ἀπειραστος“ = nepřístupný pokušení Vulg překládá činně: „intentator malorum“ = není ten, jenž pokouší ke zlému; tím vzniká tautologie s „on nepokouší nikoho“. - Bůh nemůže činiti mravního zla, nemůže k němu býti pokoušen, tím méně sveden, t. j. Bůh jest n e j v ý š s v a t ý. Ta svatost vylučuje aby on někoho ke hříchu sváděl. - V jiném smyslu „p o k o u š e l i“ Israelité Boha Ex 17, 2. 7; Nm 14, 22; Dt 6, 16; Is 7, 12. a jj. - Bůh člověka zkouší (na př. Gen 22), avšak nepokouší.

V. 14. - srv Sir 7, 1; 9, 1-9. „ž á d o s t“ nezřízená, žádostivost (Vulg concupiscentia), převaha sklonu ke zlému, jež zůstává v člověku i po křtu (následek hříchu dědičného). - „v n a d ě n“ jako ryba nebo zvěř v n a d ě l e m.

V. 15. - srv Ž 17, 15. - Zlá žádostivost = nevěstka, jež vábí k požitku; „p o č n e“, když člověk s v o l í, souhlasí v n i t e r n ě. - „h ř í c h“ zejména vnější, slovem nebo skutkem. - „d o k o n á n“, vyvinut, dovršen, uzrálý. - „s m r t“ duchovní, věčnou proti „v ě n c i ž i v o t a“ (v. 12). Srv níže 3, 6; Řím 6, 23.

V. 16. - Srv 1 Kor 6, 9; Gal 6, 7; Mt 22, 29.

V. 17. - „Jenom“ dobré a ne tedy nucení ke hříchu, zlo. - „světla“ = světelná tělesa na obloze. (Gn 9, 14 - 18; Sir 43, 1 - 9), Jež člověku dávají světlo a teplo, tedy dobro; dokazují tím, že jejich Stvořitel a Zachovávatel (= Otec) jest nejvyšší dobrotivý, nepůsobí zlého, jakým je svod ke hříchu. „Světla“ se však mění. (Sir 27, 11), dosahují jasu, poté však při běhu blednou, ano obratem hasnou, že jich na obloze neviděti; mohou být i zastíněna (zatmění slunce, měsíce, pod mrakem). Ne tak „Otec světla“; jeho dobrotivost jest nezměnitelná, nedá se ničím zastíniti. (Není v něm střídání dne a noci!)

V. 18. - „dobrovolně“ z lásky, jež chce naše dobro. „ne našimi zásluhami, nýbrž dobrodiním své vůle“ (Beda). - „zplodil“ vlastně porodil k nadpřirozenému životu (Jak 1, 13; 1 Jan 3, 9). - „slovem pravdy“ = hlásáním evangelia, jež vedlo k přijetí křtu (Ef 1, 13; 1 Kor 4, 15; 1 Petr 1, 23). „prvina“, prvotina (hebr. רִאשִׁית) = nejlepší část plodin, jež Israelité byli vázáni Bohu odváděti. (Nm 18, 11 nn). Vulg méně šťastně: „initium“ místo „primitiae“. Znovuzrození jsou Bohu zasvěceni jako prviny; jsou v jistém smyslu nejdokonalější tvorové, koruna Božího tvorstva, jsou bezmála andělům rovní. - „tvorů“ (Vulg creaturae, jednotné číslo).

V. 19. - „Víte to“, co dobrého se nám evangeliem dostalo, netřeba toho široce vykládati. - „rychlý“ = pohotový, ochotný. Sir 5, 11; Přís 1, 5n; 10, 19; 13, 3; 29, 20. - „poslouchání“ slova pravdy (v. 18). - „zdoluhavý“ = rozvážný; viz níže 1, 26; 3, 1 - 12; 4, 11 - „hněv“ vyjádřený slovy.

V. 20. - „spravedlnost Boží“ = to, co Bůh za správné uznává (Sk 4, 19) a co oznámil evangeliem. „hněv“ opak tichosti (v. 21).

V. 21. - „Protož“, poněvadž hněv překáží skutečňovati,

co Bůh za správné (spravedlnost) prohlásil. „odložice“ jako šat nebo špinavé prádlo. Srv Řím 13, 12; Ef 4, 22 - 24. - „nečistotu“ mravní, hřích. - „zbytek“ - Vulg nadbytek (abundantiam). - „špatnosti“ = zlých sklonů a zvyků, jež si znovuzrození přinesli ze života před přijetím křtu. - „vštipené“, zaseté, zasázené slovo pravdy, jmenované ve v. 18, Jer 31, 33. Křesťané je přijali, že se ujal o v nich již před přijetím křtu; třeba je však ustavičně „přijímatí“, promýšletí, prožívatí, uskutečňovati jako je dlužno „všecku nečistotu“ ustavičně odkládati. - „v tichosti“ = ochotně - „Spása“ věčná = výsledek přijetí slova pravdy. Srv 5, 24.

V. 22. - Srv Řím 2, 13; Mt 7, 26.

V. 23n. - „zrcadlo“ = slovo pravdy, evangelium. „Písmo sv. očím mysli jakoby jakési zrcadlo předkládá, abychom vnitřní svou podobu v něm viděli; tam totiž ošklivé, tam krásné své vlastnosti poznáváme, tam pozorujeme mnoho-li prospíváme, jak daleko od pokroku jsem vzdáleni“ (Řehoř V. Mor. 2, 1). ἀπελήλυθεν (odešel) perfektum mezi dvěma aoristy znamená, že odchod od zrcadla trvá, že se k němu nevrátil.

V. 25. - Protože se nad zákonem sklání, proto do něho hluboko nahlédne (παρακύψας). „zákon“ Nový „dokonalý“ proti nedokonalému zákonu Starému. - „svobody“, ježto vysvobozuje z poroby hříchu. „Zůstanete-li v mém slově, budete opravdu učeníky mámi a poznáte pravdu a pravda vás vysvobodí“ (Jan 8, 31). Srv Řím 8, 2; Gal 4, 21 - 31; Sk 15, 16. - „blaze mu bude“ v životě věčném. Jak převyšuje podobné názory Ž 1, 1 - 3; Sir 50, 28. - „konání“ = plnění. - „jeho“ = zákona.

V. 26n. - „nábožný“ služebník Boží. - „nábožnost“ = bohoslužba. - „srdce své“ = sebe jako ve v. 22. - Mt 23; Mk 7, 15 nn. - „před Bohem“ = podle úsudku Všemohoucího (Boha) a Dobrotivého (Otce). „Bůh a Otec“ jmenován již 1 Paral 29, 10; Moud 2, 16. - „na-

v š t ě v o v a t i", těšiti je a pomáhati jim. - Dt 27, 19; Job 31, 17; Ž 68, 6; Sir 4, 10. - „svět“ svádí zejména k neřestem pohlavním. Srv 1 Petr 4, 3; Řím 13, 13. - „držet jazyk..." = býti zdlouhavým k mluvení (v. 19) Srv Ž 39, 2; 141, 3.

HLAVA II.

V. 1. - Vdovy (1, 27) bývají utiskovány stranictvím; to zakazuje nyní Jak výslovně. „nemějte“ = nespojujte, ježto stranictví, t. j. nespravedlivé přeceňování boháčů a podceňování chudásů jest neslučitelné s křesťanskou věrou. προσωποληψία z πρόσωπον λαμβάνειν = hebr. נִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנָיו = straniti. Srv Lv 19, 15; Mal 1, 8n; Sir 4, 22. - 1 Kor 2, 8. sluje Kristus „pán slávy“ = oslavený. Až se Kristus objeví v lesku své slávy nebeské, ukáže se nicota slávy pozemské, zejména bohatství, kvůli němuž křesťané někdy straní zapomínajíce na zásady své víry o rovnosti a bratrství všech před Bohem.

V. 2n. - „pohlédli“ s vážností; řečeno jen o bohatci. Boháč a chudás jsou nejspíše dva hosté, dosud židé, kteří se však o křesťanství zajímají a proto „hospitují“ v křesťanských sborech. Za časů Kristových se dávali nejvážnější židé v synagogách na prvních místech (πρωτοκαθεδρία). Mt 23, 6.

V. 4. - διεκρίθητε = upadli jste v rozpaky, octli jste se v rozporu, kolísajíce se mezi praksí světa a opačnými zásadami víry. - „soudci“, kteří nadceňují boháče jen proto, že jest bohat a podceňují chudáka jen proto, že jest chud. - Vulg διεκρίθητε: iudicatis.

V. 5. - „v očích světa“ = podle jeho úsudku, podle jeho praxe a zásad. Srv 1 Kor 1, 27n; Mt 5, 3. Vulg: „in hoc mundo“. - „ve víře“ jest největší bohatství, ježto věřící jsou děti Boží, jimž kyne „věnec života“ (1, 12), t. j. dědictví království nebeského a t. d. Srv Mt 25, 34; 1 Kor 6, 9n; 15, 50; Gal 5, 21.

V. 6. - „zneuctítl“ tím, že ho vybídl, aby se postavil tam nebo se posadil pod nohy jiného v. 3. - „boháčl“ byli nejspíše židé, kteří většinou křesťany pronásledovali. Mt 10, 17; 24, 9; Lk 8, 3; 9, 2; 26, 10n.

V. 7. - Nad národem israelským „bylo vzýváno jméno Jahve (Hospodin)“, t. j. národ byl nazván „národem Jahvovým“ a stal se proto posvátným majetkem jemu zasvěceným, stal se jeho služebníkem. Srv, Dt 28, 10; Is 43, 7; Jer 14, 9n. Na křtu bylo nad každým křesťanem „vzýváno jméno“ Ježíš; věřící byl podle jména jeho nazván (Kristus - křesťan Sk 15, 17), stal se posvátným jeho majetkem, byl zasvěcen jeho službě. Srv Sk 2, 38; 8, 16; 17, 48. O „vznešenosti“ jména Ježíš viz Fil 2, 9; Sk 5, 41; 3 Jan 7. - „rouhájí se“, tupí je slovy, jak bývalo zvykem v židovských synagogách za časů Pavlových. Sk 18, 6; 26, 11; 1 Kor 12, 3. Církevní otcové tvrdí, že později při veřejných modlitbách židovských bývalo jméno křesťanské proklínáno. (Schürer, Geschichte des jüdischen Volkes... II 4 s. 544 -).

V. 8. - „zákon“ = S. z., popředně Pentateuch, Lv 19, 18. - Jak cituje toto místo v duchu křesťanském. - „královský“ = vznešený, svatý a tedy závazný, Ježto pochází od Krále nejvyššího. - Stranictví porušuje přikázání lásky k bližnímu.

V. 9. - „zákon“ ve smyslu všeobecném, o němž bude řeč ve v. 10.

V. 10. - Všechna přikázání pocházejíce od téže vrchnosti (autority) Boží, činí jeden celek: zákon. Kdo jedná proti jednomu příkazu na př. stranictvím proti přikázání lásky k bližnímu, jedná proti celku. - „zhřeší“ = zavadí, klopýtne o jeden. - „provinil se“ a jest vinen (pf) Srv Mt 5, 19 i Řím 14, 23.

V. 11. - „zákonem svobody“. Srv 1, 25. - „souzení budou“ jistě (Vulg „incipientes iudicari“).

V. 13. - a b připomíná podobenství Kristovo o nemilosrdném služebníku Mt 18, 33. - Milosrdenství ve v. 13c. je zosobněno proti zosobněnému soudu (= soudci). Milosrdenství se soudu nebojí, zvítězí nad ním. Srv rozsudek Kristův Mt 25, 34. 40. - Vulg „superexaltat“ místo původního „superexultat“.

V. 14. - Počíná se jádro listu: poměr víry k dobrým skutkům. - Mt 5, 16; 7, 21. - „spasiti“ = zjednatí život věčný (1, 21).

V. 15n. - „Jděte v pokoji“ = mějte se dobře; slova běžná na rozloučenou. Sk 16, 36; srv Mt 25, 31 - 46. $\square \text{ וְשָׁלוֹם } \text{ : } \text{ לְךָ } =$ Jdi v pokoji Sdc 18, 6; 1 Král 1, 17; 20, 42 a jj.

V. 17. - Jako nemají ceny laskavá slova bez skutků lásky (k bližnímu), tak ani víra neprospívá, nevykazuje-li skutky. - „sama o sobě“ = bez činů (Vulg „in semetipsa“).

V. 18. - Toho, kdo tvrdí, že má víru, nemá však skutků (v. 14) možno odmítnouti slovy tohoto v. 18. Skutky vnějšími lze člověku dokázat, že má víru. Kdo skutků nemá, nemůže dokázat, že má víru, která je přece ctnost neviditelná.

V. 19. - pronáší mluvčí z v. 18. - Zlí duchové jsou přesvědčeni, že jest jediný Bůh, jsou i přesvědčeni, že všechna křesťanská nauka je pravdivá, třebaže všech jejich pravd jasně nevidí. Třesou, ježí se před soudem Božím. „Víra“ jejich není záslužná, jest jalová; tak i víra křesťanova bez skutků nic mu neprospěje; ať se chvěje před soudem jediného Boha!

V. 20. - Slovo ujímá zase spisovatel listu. - prázdný = ten, jenž se chlubí prázdnou věrou (v. 14), tedy nerozumný, zpozdlý. - „neužitečná“, ježto nemůže sama o sobě člověka učiniti věčně blaženým (= spasiti).

V. 21. - „ospravedlněn“ = prohlášen za spravedlivého (Gn 22, 12. 16n). = Srv 1 Mach 2, 52; Sir 44, 19 nn.

V. 22. - „byla dovršena“ = podán byl důkaz, že Abrahamova víra byla dokonalá, že nezůstala obmezena jenom na vniterné smýšlení.

V. 23. - Viz Gn 15, 5n; Řím 4, 3; Is 41, 8; 2 Paral 20, 7. - „přítel“ = miláček.

V. 24. - „ospravedlněn“ = za spravedlivého uznán, prohlášen jako ve v. 21.

V. 25. - Viz Jos 2, 1 nn. zejména ve v. 11; Žid 11, 31. - „ospravedlněna“ jako ve v. 21. - „přijala“ za hosty, pohostila. - „posly“ = muže poslané na výzvědy, tedy vyzvědače.

V. 26. - Řím hl 3 a 4 dokazují, že každý člověk, žid i pohan věrou může dojíti ospravedlnění, t. j. posvěcující milosti, jež činí z hříšníka spravedlivce. Sv. Jakub tu dokazuje, že křesťan věrou ospravedlněný povinen jest víru svou skutky uplatňovati; soudce neuzná víry bez dobrých činů. Souhlasí tedy Jak s Pavlem, jenž učil, že k ospravedlnění stačí víra, k dosažení blaženosti nebeské však třeba života podle víry, t. j. dobrých skutků, jež z víry vyvěrají (Gal 5, 6).

HLAVA III.

V. 1. - navazuje na 1, 19. 26; 2, 12. - „s o u d u“ = rozsudku = odsouzení. V prvotné církvi vystupovali vedle biskupů a kněží také proroci a „učitelé“. Sv. Pavel je jmenuje mezi těmi, jimž se dostalo zvláštních milodarů („charismata“); v 1 Kor 12, 28 uvádí je po apoštolech a prorocích, v Ef 4, 11 po apoštolech, prorocích, evangelistech a pastýřích. Někteří z nich byli učitelé usedlými, jiní kočovnými. Mnozí z nich byli laikové. V Korintě chtěly také ženy vystupovati jako „učitelky“; sv. Pavel však to zakázal (1 Kor 14, 34). Mezi „učitele“ vtráli se také křesťané bez povolání, nevyučení (Apollo Sk 18, 24-19, 7), kteří kázali nesprávné zásady. Tak na př. žido-

křesťané, kteří přišli z Jerusalema do Antiochie a tvrdili, že pohané, chtějí-li dojíti spásy, jsou povinni dáti se obřezati (Sk 15, 1. 23). Pavel byl nucen vystupovati proti takovým „učitelům“, působícím zmatky a spory mezi věřícími (Ef 5, 6n; Kol 2, 16-23; 1 Tim 1, 3-7; 4, 1-3. 7; 2 Tim 4, 3n; Tit 1, 10-14; 3, 9; Sk 20, 29n.). Jak tu varuje nepovoláné, aby si neosobovali učitelství jsouce si vědomi odpovědnosti učitelovy. - Vulg „s u m i t i s“ místo „s u m i m u s“.

V. 2. - „v š i c h n i“, učitelé i posluchači; Jak počítá se mezi hříšníky. Srv 1 Jan 1, 8; Job 4, 17-19; 15, 14 nn. „dokonalý“ jako 1, 4. „tělo celé“ = všecky ostatní údy. Srv Řím 6, 12n. V „těle“ tkví zlá žádostivost.

V. 5. - „s e h o n o s í“ - Vulg „e x a l t a t“ místo původního „e x s u l t a t“.

V. 6. - „hříšným světem“ (κόσμος, Vulg. „universitas“ = souhrn) = světem nepravosti, sídlem, domovem hříchu v kruhu lidského organismu. (Bard). Srv 1 Jan 5, 19. (Jiní „κόσμος τῆς ἀδικίας“ překládají šperk nepravosti). Samo peklo rozpaluje svým ohněm jazyk, jenž poté tímto pekelným ohněm proniká všecek lidský život (kolo, koloběh života); jazyk slovy počíná hřích, jež dokonávají ostatní údy těla skutkem; jazyk dává jim rozkazy ke hříchu, svádí je ke zlému; tak „poskvrňuje“ mravně „tělo“.

V. 7n. - ἐνάλια = zvířata vodní; Vulg chybně „c e t e r o r u m“ místo původního „c e t o r u m“, - „každá bytost“ jakkoli proti člověku vyzbrojená. - „bytost lidská“ k obrazu Božímu stvořená. - „plný jedu“ jako Ž 139, 4.

V. 9. - „Pán a Otec“ sluje Bůh také Is 63, 16. - Klnouti „obrazu Božímu“ (Gn 1 26) znamená proklínati majetek Boží; srv. Gn 9, 6. - Vulg místo „Pána“ má „Boha“.

V. 11. - Jedním a týmž údem dobrořečiti a zlořečiti jest něco tak nepřírozeného, že v přírodě nic podobného nikde nevidíme.

V. 12. - Vulg místo „olivy“ (ἐλαίας) čte „uvas“ (hrozny). - Srv Mt 7, 16; 12, 33.

V. 13 nn. - K pojmu „moudrosti“ srv 1, 5. - Důkaz své moudrosti, t. j. dokonalosti mravní podává křesťan skutky zejména „tichostí“, jež nemiluje „řevnivosti a svárlivosti“. - „nechlubte se“, že jste moudří proti skutečnosti (= „pravdě“). „řevnivost“ = nezřízená snaha uplatnit svůj názor jakožto moudřejší. - „ἐριθεία“ (= svárlivost) možno také překládati „sobectví“, jak činí i Sýkora a poukazuje na Filip 1, 17: „Řecké slovo ἐριθεία jsouc odvozeno od ἐριθεύω (= jsem sobecký) a nikoliv od ἔρις (= svár) neznamená tolik co svár nebo svárlivost, jak vůbec (i ve Vulgatě) slovem contentio se rozumí, nýbrž sobectví. Viz 2 Kor 12, 20. pozn.“ Sýkora, Bible česká, Praha 1923 II, 2. str. 147.

V. 15. - „shora“, od Otce světél (1, 17) - „smyslná“ = tělesná; srv 2 Kor 1, 12.

V. 16. - ἀκαταστασία = rozbroj, nepořádek, nezřízenost, zmatek. (Vulg: „inconstantia“ Srv 1 Kor 14, 33.

V. 17. - „čistá“, prostá jakékoli skvrny mravní (1, 27). Za „pokojná“ Vulg má „bonis consentiens“; je to druhý překlad řeckého εὐπειθείας (= ústupná). - „ovoce“ dobrých skutků.

V. 18. - jest výzva k mírumilovnosti, již jest zakončen úryvek v. 13. - 17. - „ovoce spravedlnosti“ = spravedlnost, kterou jakožto ovoce přináší moudrost. Pokojní siji símě (= „ovoc“) spravedlivých skutků pro sebe (= „těm, kteří usilují o pokoj“), aby žali, což ze semene vzroste, t. j. odměnu příslušnou spravedlnosti (1, 12; Gal 6, 7).

HLAVA IV.

V. 1. - Viz Řím 6, 13. 19; 7, 5. 23; 1 Petr 2, 11; Kol 3, 5.

V. 2. - Domníváme se s Erasmem a jj., že místo φονεῖτε (= zabíjíte) dlužno čísti φθονεῖτε = závidíte. - „žádáte“, co skýtá svět a co lahodí vašim chutlčům. - „řevníte“, žárlíte na ty kteří mají, čeho se vám nedostalo; hněváte se na ty, kteří jsou v cestě vašim smyslným žádostem. Z toho vzniká nepokojnost, nenávist a spory (= „potýkáte se“).

V. 3. - „to“, zač prosíte - až toho dostanete. - Jan 5, 14.

V. 4. - μοιχαλίδες = cizoložnice. - Když se Israel, synagoga vzdalovala od Hospodína (svého chotě) k modlám, dopouštěla se (manželské) nevěry, cizoložnictví. Os 2, 2; 9, 1; Is 1, 21. a jj. Tak i duše křesťanů, vzdalující se od Krista, jemuž jsou duchovně zasnoubeny (2 Kor 11, 2; Ef 5, 22 - 24) a vyznávající lásku světu, stávají se cizoložnicemi; srv Mt 12, 39; 14, 4; Mk 8, 38. - O lásce k světu výše 1, 27; Jan 7, 7; 12, 31. 43; 14, 17; 16, 11; 1 Jan 2, 15.

V. 5. - Bůh, jenž ducha lidského stvořil a do těla našeho vdechl, žárlivě si přeje, aby mu sloužil všecek a miloval výhradně jej (Boha) a nikoli svět. Ohlas biblického citátu zaznívá z Gn 2, 7; Ex 20, 5; 34, 14n; Ž 37, 1; Kaz 12, 7; Is 42, 5; Zach 9, 2 a od jinud. Zdá se, že Jak cituje volně a po paměti. - Vulg: „Ad invidiam concupiscit spiritus, qui habitat in vobis“, t. j. „K závidi žádá duch, kterýž přebývá ve vás“.

V. 6. - Bůh žádá sice od člověka mnoho (= celé srdce), více mu však za to dává; „tím větší je milost“ Jeho, kterou na zemi uděluje „pokorným“ milovníkům sebe; sláva pak „pokorných“ po smrti jest dobro nepoměrně větší než ono, jež nabízí svět a jehož se „pokorný“ vzdal. - „pyšní“ = milovníci světa

(Bard); těm se Bůh protiví, hatí jejich plány, trestá je časně i věčně. Výrok vzat jest z Přís 3, 34 (podle řeckého překladu); Místo *κύριος* užívá však *θεός* jako 1 Petr 5, 5.

V. 7. - „*d á b e l*“ = kníže tohoto světa (v. 4). Srv Ef 6, 11; 1 Petr 5, 8n.

V. 8. - Srv Jer 29, 12 - 14; Is 29, 13; 59, 2. - Zach 1, 3; Mal 3, 7. - „*přiblíží se k vám*“ a přinese „*milost*“ (v. 6). - „*očistě*“ = přestaňte hřešiti vniterně (= „*srdce*“) i zevně („*ruce*“). - „*Dvojmyslný*“ má dvě duše, jednou miluje Boha a druhou svět - tedy polovičatý.

V. 9. - Výzva k pokání. - „*smích a radost*“ z toho, co dává svět a čeho jste dosud užívali - Srv Sk 6, 25.

V. 10. - „*Pokořte se*“ se zřetelem na v. 6. - „*povýší*“ vás na důstojnost vznešenou (1, 9). Srv 1 Petr 5, 6; Mt 23, 12.

V. 11. - Jak vrací se ke hříchům jazyka 1, 26; 2, 12; 3, 1-12. - „*Neutrhejte*“ na cti - „*soudí*“ křivě, nelaskavě. - Zákon (zakazující utrhati) jest zástupcem a ochráncem práva bratrova; proto křivdu, kterou kdo činí bratru, činí také - zákonu (Bard). Srv 2, 8. 10n; 1, 25; 2, 12.

V. 12. - Kdo hříšně zákon posuzuje, jedná proti Tomu, jenž jej dal a jenž jej může uplatnití spravedlivým trestem neb odměnou. - Srv Mt 10, 28; Řím 14, 4. - „*s p a s í t i*“ jako 1, 21.

V. 13. - Svět slibuje svým přátelům bohatství; za tím se ženou obchodníci přátelství Božího nedbající. Srv Lk 12, 16 - 21.

V. 14. - Srv Přís 27, 1; 3, 28 (LXX) Ž 101, 4. - pára - kouř Moud 2, 4; Ž 102, 4. - „*jste pára*“, Vulg „*pára jest*“ (život váš).

V. 15. - „*Bude-li Pán chtíti*“ = *Dá-li Bůh*. - Místo „*živi budeme*“ Vulg: „*budeme-li živi*“.

V. 16. - „Nyní však“ zdůrazňuje skutečnost, odporující tomu, co by mělo být podle v. 15. - „chvasty“ zapomínající na křehkost lidskou, vyslovenou ve v. 13. - „taková“, která není jako ona 1, 9. Srv Řím 15, 17; 2 Kor 1, 12; 7, 4. 14.

V. 17. - „dobré“ po rozumu v. 15.

HLAVA V.

V. 1. - „boháči“ jako 1, 10. - K v. 1 - 6. srv 4, 13 - 17. - „plačte“ a vyjte hrůzou nad „bědami“ posledního soudu. - Srv 1 Petr 4, 7 nn; 1 Sol 4, 15 nn.

V. 2. - Jak líčí, co bude, časy minulými jakoby již události dávno hotové. (Srv. proroky S. z.) „prožrání moly“ jako Mt 6, 19.

V. 3. - Také Bar 6, 11. 13. jest řeč o zrezavění stříbra a zlata, ač toto ni ono nerezaví; rčení znamená znehodnocení, zkázu jmenovaných ušlechtilých kovů. „rez“, ničitel vzácných kovů „bude svědectvím“ jim, t. j. bude jim názorně hlásati jejich zkázu; čím jest rez kovům, tím bude soud hrabivým boháčům. - Rez ničí kovy jako nějaký oheň; tak zničí poslední soud boháče. Srv Ž 20, 10; Is 30, 27. - „vaše tělo“ = vás. Srv 4 Král 9, 36; Juda 16, 17. - „Nahromádili jste“ pokladů (Vulg „hněvu“, t. j.: odpovědnosti, trestuhodnosti viny, jež rozhněvaný soudce potrestá). - „v posledních dnech“ = doba od narození Kristova do jeho druhého příchodu, jenž podle tehdejšího mínění byl již velmi blízko; tedy „v posledních dnech“ před koncem světa.

V. 4. - Zadržovati dělníkovi mzdu bylo zákonem přísně zakázáno (Lv 19, 13; Dt 24, 14n) - „hřích do nebe volající“ Srv Gn 4, 10, - „τῶν διεπισάντων“ (= těch kteří sklídili) Vulg nepřekládá, nýbrž nahrazuje slovem „eorum“. - „Pán zástupů“ (σαβαώθ = צבאות) viz Is 5, 9. - „vešly“ a zní tam ustavičně (pf).

V. 5. - „srdce“ = zde sídlo smyslných žádostí. - „Den zabíjení“ = „v posledních dnech“ (v. 3.) = Neostýchali jste se hýřiti ještě v poslední době před soudem, takofka v samý den soudu (Bard). - Staří se domnívali, že den soudu bude provázen válkou a tedy „zabíjením“. Srv Jer 12, 3; 25, 34; 50, 27; Ez 21, 15; Sof 1, 7. 14 - 17. „zabíjení“ stalo se stejnojmenným s „trestem“ a Is 34, 2. 6. trestem konce světa.

V. 6. - Třetí výtká boháčům. Srv 2, 6; Sk 26, 10. - „nevzpírá se“, protože nemůže. - Srv Moudr 2, 10 - 20. - „et“ Vulgaty před „nevzpírá se“ není původní. - „spravedlivce“ hromadně.

V. 7. - „Páně“ = Kristova jako 1, 1; 2, 1; 5, 14. - „příchodu“ na poslední soud. Mt 24, 3. 27 nn. - Rolník má „strpení“ s plodem, když dlouho neužrává. - Déšť „ranný“ na podzim na zaseté símě, déšť „pozdní“ na jaře, aby mohlo zrno nalíti. Srv Dt 11, 14; Os 6, 3; Joel 2, 23; Zach 10, 1.

V. 8. - „posilněte srdce“ nadějí, důvěrou. - Srv 1 Petr 4, 7; Fil 4, 5.

V. 9. - „Nevzdychajte“ = nestěžujte si, nereptejte netrpělivě proti . . . Srv Gal 6, 2. - „před dveřmi“ jako Mt 24, 33; Mk 13, 29.

V. 10. - „κακοπαθείας“ (= snášení zlého) Vulg: „exitus mali, laboris“ = „zlého skončení, práce“. O utrpení proroků viz Mt 5, 12; 23, 31; Žld 11, 32 nn.

V. 11. - „Konec od Pána“ = odměna, kterou se Jobovi na konec dostalo (Job 42, 10).

V. 12. - Bude-li vaše „ano“ i vaše „ne“ vždy pravdivé, budou vám lidé věřiti a nebudou žádati od vás přísahy; ta bude zbytečná. Tím Jak nezakazuje přísahy vůbec. Srv Mt 5, 34n.

V. 13. - „žalm y“ díků. - Řím 15, 9; 1 Kor 14, 15; Ef 5, 19; Kol 3, 16.

V. 14. - „πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας“ = starší církve, představení církve, kněží (a biskupové). „Nelze rozuměti starší věkem nebo přední v lidu, nýbrž biskupy anebo kněze“ (Sněm Tridentský zas. XIV hl. 3). „V tom smyslu všechny církve odloučené slovo berou a sněm Trid. 14, 4. vylučuje z církve ty, kdož by slovo to brali obecně o každém starci. Dí v plurále kněží církve, ne žeby právě více kněží k udělování svátosti té potřebí bylo, jak v řecké církvi a druhdy také taktéž v latinské se dalo, nýbrž plurál τοὺς πρεσβυτέρους jest plurál kategorie, jak Mt 2, 20; 27, 44. tam o vražednících Krista v mládí, tuto o rouhatelech jeho na kříži se mluví. Plurál ten tedy zde zhora nevadí a singuláru se rovná a jest jakoby byl řekl: „Jednoho z presbyterů“ (Sušil, Písmo sv. N. z. Praha 1872. str. 177b). Srv Sk 14, 23; 20, 17; 1 Tím 5, 17; Tít 1, 5; 1 Petr 5, 1. - „ve jménu Páně“ = z ustanovení a z moci jeho. Sk 3, 6; 4, 10. a jj. - Pán = Kristus (v. 7). „nad ním“ stojíce, schylujíce se nebo ruce vztahujíce. - „olej“ hojivé síly.

V. 15. - „modlitba“ vyvěrající z „víry“. Viz 1, 6-8. „pozdvihne“ z nemoci, že bude moci vstáti, jako kdysi pozdvihl tchyni Petrovu (Mk 1, 31; 9, 27; Sk 3, 7.) - „uzdraví“, „pozdvihne“, bude-li to k dobru nemocného. - Místo „pozdvihne ho“ Vulg: „polehčí mu“. - Ujistění, že budou nemocnému hříchy odpuštěny předpokládá víru ve svátostný ráz modlitby a pomazání olejem. Jak mluvě stručně o obřadu posledního pomazání předpokládá, že je znám z všeobecné praxe. Sněm Tridentský (zas. XIV can 1.) prohlásil: „Bude-li kdo tvrditi, že poslední pomazání není... svátost, ustanovená od Ježíše Krista... a prohlášená od svatého apoštola Jakuba... budiž z církve vyobcován“ (Denzinger č. 926). - Pius X zavrhl tvrzení modernistů: „Jakub nemíní ve svém listu hlásati svátost Kristovu, nýbrž zbožný obyčej, a i

když v tomto obyčeji vidí prostředek spásy, nerozumí to v přesném slova smyslu, jak to vykládali bohoslovci, kteří pojem a počet svátostí určili" (Denz. 2048) - Viz Š p a č e k, Katolická věrouka. III Praha 1922 str. 424 nn.

V. 16. - Nemoc, utrpení jednoho bratra jest bolest všech bratří; proto mají se vespolek za sebe modlití „a b y b y l i u z d r a v e n í“. (Srv „m o d l i t b a v í r y u z d r a v í n e m o c n é h o v e v. 15.). Se společnou veřejnou modlitbou staří spojovali vyznání své hříšnosti, svých hříchů. Mt 3, 6; Mk 1, 5; Lk 19, 19; 1 Jan 1, 9. - „V P í s m ě s v.“ je sice častěji řeč o vyznání hříchů, jež se tam i doporučuje; zda je však míněno svátostné vyznání, nelze s jistotou vyšetřiti... Poměrně s největší pravděpodobností lze usuzovati na svátostnou zpověď, když apoštol Jakub napomíná: „V y z n á v e j t e s e t e d y . . . u z d r a v e n í“. . . (5, 16). Ve verši předcházejícím mluví totiž apoštol o posledním pomazání, jež skrze mazání olejem a modlitbu kněží působí u nemocného odpuštění hříchů. „J e d n í d r u h ý m“ neznamená v P í s m ě s v. vždy přesnou vzájemnost na př. (Ef 5, 21). „Poddání buďte Jedni druhým v bázni Kristově.“ Nepochybně, jisté není ani toto svědectví. Sněm tridentský ho nepoužil" (Špaček n. u. m. str. 387n.)

V. 17n. - Srv 3 Král 17, 20n; 18, 36n; Sir 48, 2n; Lk 4, 25. - Jak vážil ze židovského podání. 3½ roku jest polovička 7 let. - Počítány 3 roky od listopadu do listopadu a k tomu 6 měsíců předchozího pravidelného sucha od dubna do listopadu (Chaine). - Protože byl Eliáš člověk jako my, může ho každý z nás napodobovati. - „n e b e“ = Bůh jako Lk 14, 17.

V. 19n. - „p r a v d a“ = život podle křesť. nauky; proto sluje zbloudilý ve v. 20: „h ř í š n í k“. - „o d s m r t í“ věčné. Srv 1, 15. 21. - „b l u d c e s t y“ = poblouzení v mravním životě. - „Kdo chybuje napравuje, zjednává tím sám sobě hojnější radosti nebeského života: „v y -

s v o b o d í - praví - „duši svou od smrti a přikryje množství hříchů“ (Beda). - Odpuštění hříchů bývá také slibováno za almužnu; napravití chybujícího je skutek duchovní almužny. - „**p ř i k r y j e m n o ž s t v í h ř í c h ů**“ **s v ý c h**, t. j. dojde odpuštění jich. Srv Přeš 10, 12; Neh 4, 5; Ž 31, 1. „Kdo od chyby bratra osvobodil, úsilím lásky rozvázal pouta svých hříchů (Kassiodor). Jiní překládají „vysvobodí duši jeho“ (Sušil, Sýkora).

OBSAH

Úvod	7 - 14
Překlad	15 - 32
Poznámky k úvodu	33 - 36
Vysvětlivky listu	37 - 55

**PASTÝŘSKÝ OKRUŽNÍ LIST
PRVNÍHO BISKUPA JERUSALEMSKÉHO**

LIST SVATÉHO JAKUBA

**Podle řeckého kritického znění
rozčlenil, přeložil a stručně vyložil**

Dr. JAN HEJČL

Vydala

Kolej redemptoristů v Mor. Ostravě

Vytiskla

tiiskárna Typla, M. Ostrava, Přívozká 8